

Posudek školitelky na diplomovou práci

Tereza Benešová: Populační politika Izraele

Předkládaná práce se věnuje populační politice Izraele v kontextu populačního vývoje tohoto státu od jeho založení v r. 1948. Jedná se o velmi zajímavé téma, neboť stát Izrael od svého založení formuluje politiku explicitně podporující populační růst s cílem udržet dominantní židovskou většinu v zemi v rámci konceptu jednotného, dominantně židovského státu. Práce se zaměřila na populační vývoj Izraele a podrobněji pak na vývoj porodnosti a migrace, což jsou složky, na které je cílena většina propopulačně laděných opatření a které také ve sledovaném období výrazně ovlivňovaly celkový populační vývoj země a současnou podobu její populace.

Předložená práce má 79 stran (vč. příloh) a je členěna do 6 kapitol včetně úvodu a závěru. Struktura práce je přehledná a logická. V rešerši literatury autorka přehledně shrnuje vývoj populační politiky Izraele, kterou představuje v kontextu celkového historického a politického směřování státu, včetně představení konceptu svobodné židovské země formulovaného dlouho před samotným vznikem státu Izrael. Následuje formulace cílů práce a 4 hlavních výzkumných otázek, které se zaměřují nejen na otázku celkového vlivu propopulačních opatření, ale také na identifikaci rozdílů u různých skupin obyvatelstva diferencovaných primárně náboženským vyznáním, ale také mírou religiozity. Autorka se nevyhýbá ani otázkám budoucího směřování populace Izraele a klíčovým tématům, která současní izraelští demografové diskutují.

Autorka v práci představuje a využívá dominantně data z izraelského statistického úřadu, která poskytují vedle standardních informací a ukazatelů také zajímavá členění např. z hlediska míry religiozity u židovské populace. Ne vždy jsou daná data nebo členění dostupná za celé sledované období, nicméně i za kratší časový úsek poskytují důležitý vhled do heterogenity populace a jejího reprodukčního chování. V případě nedostupnosti dat z národních zdrojů jsou adekvátně využita data z mezinárodních databází (OSN).

Metodicky se práce opírá o demografické ukazatele relevantní a vhodné pro popis a analýzu základních složek populačního vývoje relevantních danému tématu – především vývoj počtu obyvatel, pohlavně věkového složení populace, analýzy vývoje porodnosti a plodnosti vč. specifického zaměření na využívání asistované reprodukce, ve kterém je Izrael v rámci rozvinutých zemí na předních místech. Pracuje ale také s ukazateli charakterizujícími úroveň umělé potratovosti a migrace.

Práce je logicky a přehledně strukturována, neobsahuje velké množství překlepů nebo gramatických chyb. Pouze ojediněle se objevují dílčí nepřesnosti (např. na str. 47 je v textu odkazováno na obrázek 7 namísto obr. 8, který znázorňuje popisovaný jev). Výsledky jsou prezentovány přehledně graficky.

Oceňuji, že si autorka téma vybrala sama z osobního dlouhodobého zájmu o Izrael a jeho populaci, což výrazně přispívá ke kvalitě textu, jeho čtivosti a srozumitelnosti. Kladně hodnotím, že autorka si je vědoma omezených možností dokazovat kauzální vliv propopulační politiky na populační vývoj obecně. Ostatně toto nebylo ani cílem práce. Autorka naopak přehledně představuje směřování populační politiky, její artikulované cíle a případně také historické kořeny. Věrohodně zasazuje a interpretuje populační vývoj v rámci jednotlivých historických a populačně politických etap a případné diskontinuity dává do souvislosti s historickými událostmi nebo opatřeními populační politiky. Správně však nabízí

více možných vysvětlení vývoje a tam, kde je to relevantní, poukazuje na nejednoznačnou průkaznost přímého vlivu daných politik.

Dalším přínosem práce je, že v případě dostupnosti dat autorka využívá podrobnější třídění z hlediska náboženského vyznání a v případě židů také z hlediska míry religiozity, což v prostředí výrazně heterogenní populace (kulturně, sociálně, etnicky i nábožensky) přináší důležité poznatky jednak o diferenciovaném vlivu jednotlivých opatření či jejich změn, ale také o výrazně rozdílné dynamice populačního vývoje.

Otázka k obhajobě: Na několika místech práce zmiňujete nelegální umělá přerušování těhotenství – dohledala jste v literatuře nějaké poznatky nebo odhady týkající se nelegálních UPT v Izraeli, jak rozšířený fenomén to je a jaké části populace se případně týká?

Z výše uvedených důvodů **předkládaná práce Terezy Benešové, dle mého názoru, splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci a doporučuji ji tímto k obhajobě.**

7.9.2023

PhDr. Mgr. Anna Šťastná, Ph.D.